

Tria personal

per *Lluïsa Julià*

Encarna Sant-Celoni i Verger

Al cor, la quimereta. Tabarca

«Narrativa», 26. Tabarca Llibres,
València, 2003.

Al cor, la quimereta és una petita joia narrativa per la sensibilitat i la llengua que ofereix. La història és senzilla, simple, comuna: la vida d'una dona del camp valencià, nascuda sobre l'any 1928. La vida de Gertrudis, la protagonista, no té res d'espectacular, al contrari, és la crònica de tantes i tantes dones, que van viure la guerra, la dura postguerra, es van casar, van tenir fills i van ser pal de paller de la casa, del marit i de tota la família. L'arribada, lenta, aconseguida amb esforç i penalitats, d'un cert confort –el primer cotxe, el televisor, la caseta a la costa, els banys de mar–, que permet mirar la vida amb menys acritud, sols és un miratge, perquè aviat es presenta la malaltia i la mort és a tocar.

No es tracta pas d'un relat realista, que en si mateix resultaria massa conegut, sinó dels records centrals d'una vida, fets explícits des de la lucidesa de l'agonia de la mateixa dona que veu la seva vida sense sentimentalismes, tot i els molts retrets que podria fer-li ara que ha d'acceptar la mort amb tan sols cinquanta-cinc anys. El monòleg de la malalta –que sols arriba a qui llegeix– arrenca de la prostració en què es troba i, mentre el seu estat empitjora, els sis capítols despleguen tota una experiència vital que calia escriure. Una vida, com explicita l'autora en el Preàmbul, feta dels bocins de moltes vides de les dones d'unes generacions en què el concepte de realitat les lligava al treball i al sacrifici personal («Abans és l'obligació que la devoció», es diu Gertrudis). Homenatge, doncs, a moltes dones, que pren com a punt inicial la relació autobiogràfica amb la mare de l'escriptora. Es tracta d'un gest literari altament simbòlic, el de donar veu a les mares indagant la seva experiència, indagant la seva llengua, que parla per mitjà dels molts proverbis recuperats en el llibre, per mitjà de la multitud de frases fetes i refranys. En un dels que explicita diàfanament la vida de la dona, hi llegim: «El corb li diu a la gralla: / “Fes-te arrere, que em mascares.” I la gralla li contesta: / “Més valdria que callares.”»

El llibre, ja ho he dit a l'inici, és una joia per a la llengua, un treball de recuperació, de fixació, d'aprofundiment en la llengua popular valenciana, un treball de paremiologia que l'autora ha portat a terme al llarg de divuit anys; però això, tot i ser molt, no fóra prou si no hagués servit als propòsits narratius, i en aquest sentit es produeix una feliç relació entre aquests nivells: així, memòria de mare i llengua de mare es converteixen en matèria literària.